

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Gymnázium Augusta Horislava Škultétyho, Školská 21, Veľký Krtíš, 990 01
4. Názov projektu	Gramotnejšie gymnázium
5. Kód projektu ITMS2014+	NFP312011V632
6. Názov pedagogického klubu	Klub učiteľov zameraných na rozvoj čitateľskej gramotnosti
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	24.06.2021
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	Gymnázium Augusta Horislava Škultétyho Veľký Krtíš
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	Miroslava Babicová
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	www.gahsvk.edu.sk/gramotnost

11. Manažérske zhrnutie:

Témou nášho stretnutia bolo:

Polročné vyhodnotenie klubu čitateľskej gramotnosti

Vyučujúce výchovno-vzdelávacích predmetov slovenský jazyk a literatúra, občianska náuka, dejepis a etická výchova na vyučovacích hodinách formou rôznych metód rozvíjali u žiakov čitateľskú gramotnosť. V rámci svojich stretnutí sa zamerali na:

- získanie nových informácií v oblasti rozvoja čitateľskej gramotnosti žiakov,
- výmenu skúseností a best practice z vlastnej vyučovacej činnosti,
- prieskumno-analytickú a tvorivú činnosť týkajúcu sa výchovy a vzdelávania a vedúcu k jej zlepšeniu a identifikácii osvedčených pedagogických skúseností,
- identifikovanie problémov vo vzdelávaní a možné spôsoby ich riešenia,
- výmenu skúseností pri využívaní moderných vyučovacích postupov a metód podporujúcich inovácie vo vzdelávaní,
- výmenu skúseností v oblasti medzipredmetových vzťahov,
- výmenu skúseností a ich implementáciu do ŠkVP.

Naša práca sa zamerala na analýzu činnosti klubu za druhý polrok školského roka 2020/2021.

12. Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

Analyzovali sme, do akej miery bola činnosť nášho pedagogického klubu prínosom pre učiteľov aj žiakov pri dosahovaní cieľov, ktoré sme si vytýčili v rámci rozvoja čitateľskej gramotnosti.

V priebehu druhého polroka (február – jún 2021) členovia klubu čitateľskej gramotnosti na stretnutiach riešili nasledovné témy:

- **Súčasný didaktický a edukačný rámec rozvíjania čitateľskej gramotnosti** – zamerali sme sa na analýzu súčasného rámca rozvíjania čitateľskej gramotnosti; na možnosti, ktorými môžeme vo vyučovacom procese rozvíjať čitateľskú gramotnosť. Vyšli sme z dostupnej literatúry, dostupných analýz. Na túto celospoločenskú analýzu sme nadviazali analýzou stavu na našej škole. Skonštatovali sme, že na spoločenskoviednych predmetoch na našej škole využívame rôzne metódy i formy, ktorých cieľom je rozvoj čitateľskej gramotnosti. Na hodinách majú žiaci dostatok možností na prácu s textami, grafmi, tabuľkami ap., čo vedie k postupnému zlepšovaniu ich čitateľskej gramotnosti.
- **Didaktické princípy rozvoja čitateľskej gramotnosti** – podrobne sme sa zaoberali konkrétnymi princípmi, ktoré vedú k rozvíjaniu čitateľskej gramotnosti žiakov:
 1. Princíp komplexnosti sa zameriava na integráciu rozvoja recepčných zručností vo všetkých predmetoch. Ide tu o integráciu na štyroch úrovniach: kompetenčnej, medzipredmetovej a prierezovej, medzizložkovej, vnútrozložkovej.
 2. Princíp komunikačno-kognitívneho prístupu vypovedá o čítaní ako zdroji informácií a ako zdroji zážitku. Ide tu o rozvoj všeobecných poznávacích funkcií, ktoré vedú žiaka k tomu, aby pri učení zažil úspech, čo predpokladá, že si osvojí také učebné stratégie, ktoré povedú k ľahšiemu porozumeniu textu.
 3. Princíp orientácie na žiaka sa týka potreby rešpektovať vývinové osobitosti žiaka. Pri stanovení si obsahu, metód či cieľov predmetu, resp. vyučovacích hodín je potrebné rešpektovať vývinové zákonitosti reči žiaka a úroveň jeho čitateľskej gramotnosti.
 4. Princíp aktuálnosti vedných poznatkov predpokladá, že učivo odráža najnovšie poznatky z oblasti výskumu čitateľskej gramotnosti ako efektívnejšie rozvíjať čitateľskú gramotnosť a implementovať nové stratégie, stimulačné programy, metódy do výchovno-vzdelávacieho procesu.
 5. Princíp rozvíjania jazykovo-komunikačnej a literárnej kultúry žiaka vychádza z rozvíjania komunikačnej a literárnej kompetencie, ktoré sa podieľajú na formovaní čitateľskej gramotnosti ako kultúrno-sociálneho fenoménu. Zdôrazňuje význam vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a literatúra pri rozvíjaní kultúrnej kompetencie žiaka, ktorá je zároveň jednou z kľúčových kompetencií získavaných vo výchovno-vzdelávacom procese. Rozvíjanie jazykovo-komunikačnej kultúry spolu s formovaním kultúrneho recipienta umeleckého diela súvisí s celkovým kultivovaním osobnosti.
- **Druhy textov** – zamerali sme sa na klasifikáciu textov, ich charakteristiku a využitie v školskej praxi. Literárne texty (básnické, prozaické, dramatické) sú základným objektom poznávania v literárnovzdelávacom a aj v literárnovýchovnom procese. Prvé čítanie sa realizuje naraz, aby sa žiak oboznámil s obsahom textu. Potom nasleduje čítanie a práca s textom jednotlivých logicky ucelených častí. Informačný text je charakteristický vecným obsahom, používaním pevných záverov, sformulovaných na základe porovnania, analyzovania, syntetizovania a zovšeobecňovania. Pri ich čítaní sa postupuje podľa indukčnej metódy – s textom sa žiaci oboznamujú po častiach v súlade so zásadou od čiastkového k všeobecnému, od analýzy k syntéze. Z hľadiska formy sa používajú súvislé a nesúvislé texty. Súvislý text je usporiadaný v závislosti od obsahu a zámeru autora. Patria sem všetky literárne texty a niektoré informačné texty, napríklad rozprávanie, výklad, opis, argumentácia, inštrukcia, dokument, hypertext. Nesúvislý text reprezentuje údaje symbolicky (schémy a grafy) alebo sú usporiadané do riadkovej a stĺpcovej matice (tabuľky), obsahuje často aj technické opisy (napr. popis častí domácich spotrebičov). Sú to aj vysvetľujúce a inštruktážne texty, mapy, formuláre, informačné háčky, výzvy, certifikáty ap. Pre rozvíjanie čitateľskej gramotnosti je potrebné využívať čo najširšie spektrum textov, s ktorými sa žiak môže skôr alebo neskôr vo svojom živote stretnúť.

- **Druhy čítania** – diskutovali sme o rôznych spôsoboch rozvíjania schopnosti žiakov čítať s porozumením akýkoľvek neznámy text s využitím rôznych druhov čítania. Tiché čítanie s porozumením sa používa pri čítaní krátkych textov, ktoré sa po fixácii ich obsahu stávajú predmetom analýzy alebo interpretácie žiakov. Možno ho využiť aj pri známych textoch, ktoré žiaci znovu čítajú so zreteľom na výber a zhromažďovanie údajov, faktov. Hlasné čítanie zdokonaľuje techniku čítania, žiak si precvičuje akcentovanie slov, moduláciu a silu hlasu, intonáciu i tempo reči. Čítanie pozitívne ovplyvňuje aj rečovú komunikáciu a stáva sa vzorom pre pôsobivé vyznenie rečového prejavu. Vďaka hlasnému čítaniu učiteľ môže sledovať čitateľskú úroveň žiakov. Všimá si nielen samotnú techniku, ale v rámci diskusie aj porozumenie obsahu čítaného textu. Čítanie s dôrazom na rolu (dramatizované, dialogizované čítanie) sa spája s dialogickými textami alebo s textami s prevahou priamej reči. Informačné (receptné) čítanie súvisí s oboznamovaním sa žiaka s obsahom literárneho textu, s priebehom, miestom a časom udalostí, príbehov alebo s podobou prírodných (či iných) obrazov, scenérií. Cieľom informačného čítania je získavanie informácií rôzneho charakteru, obohacujúce slovnú zásobu žiaka. Kritické čítanie je čítanie, pri ktorom literárny (ale aj iný) text podlieha hodnoteniu; žiak pri čítaní sleduje (skúma) poznávacie alebo výchovné hodnoty textu a kriticky sa s nimi vyrovnáva. Všimá si aj stylistické a jazykové spôsoby podania, prezentácie obsahu a sám si uvedomuje ich používanie. Tvorivé čítanie je čítanie s cieľom tvoriť úlohy a potom ich riešiť, čítanie inšpirujúce tvorivú činnosť. Výsledkom tejto myšlienkovvej činnosti je vytváranie vlastného názoru na život a svet.
- **Čítanie pre osobné/súkromné účely** – debatovali sme o tom, do akej miery vedia študenti čítať s porozumením pre svoje súkromné účely, ako k tomu v danej situácii pristupujú a aké metódy využívajú. Daný typ čítania uskutočňuje jedinec na uspokojenie svojich osobných potrieb alebo intelektuálnych záujmov. Realizuje ho s cieľom získať alebo prehĺbiť osobné vzťahy k iným ľuďom (z hľadiska druhov textov sem patria osobné listy, životopisy a informačné texty čítané vo voľnom čase alebo pre potešenie). Z uvedeného vyplýva, že je potrebné rozvíjať schopnosť učiteľov vytvoriť a pripraviť pre žiakov vhodné komunikačné situácie na vyučovanie tak, aby korešpondovali s ich súkromnou sférou.
- **Čítanie pre účely vzdelávania** – hovorili sme o danom type čítania v súvislosti so získavaním informácií, ktoré sú súčasťou procesu učenia sa. Materiály na čítanie si v tomto prípade nevyberá žiak sám, ale predkladá mu ich učiteľ. Obsah takýchto textov je prevažne koncipovaný na vyučovanie.
- **Čítanie pre pracovné/verejné účely** – zamerali sme sa na možnosti rozvoja takých čitateľských zručností, ktoré pomáhajú pripraviť žiakov na ich blížiaci sa pracovný a verejný život. Uvedený typ čítania uskutočňuje jedinec preto, aby sa mohol zúčastňovať na aktivitách širšej spoločnosti. Zahŕňa použitie oficiálnych dokumentov a informácií o pracovných a verejných záležitostiach.
- **Pedagogická diagnostika** – diskutovali sme o tom, že pre komplexnú diagnostiku je potrebné pozorovať a hodnotiť nielen formálne parametre čítania (správnosť, plynulosť, rýchlosť a chybovosť pri hlasnom čítaní), ale aj neverbálny prejav žiaka počas čítania. Správny slovný dôraz, prirodzená intonácia, primerané rytmické členenie vety, plynulosť a náležité pauzy sú prejavom toho, že žiak textu rozumie. Dôležitým ukazovateľom porozumenia textu je aj rýchlosť čítania (text, ktorému žiak rozumie, číta obyčajne rýchlejšie ako text, ktorému nerozumie). Zaoberali sme sa aj problémami súvisiacimi s čítaním a písaním (dyslexia, dysgrafia, dysortografia) a odbornej pomoci, ktorá by mala nasledovať po diagnostike uvedených porúch čítania a písania.

13. Závěry a doporučení:

Po analýze a vyhodnotení činnosti pedagogického klubu čitateľskej gramotnosti sme dospeli k záveru, že sa nám darí naplňovať vytýčené ciele aj napriek mimoriadnej situácii v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19, ktorá sa prejavila zmenou formy vzdelávania (väčšia časť vyučovania v druhom polroku prebiehala dištančne). Členovia klubu však boli v neustálom kontakte a priebežne diskutovali o tom, ako sa im darí rozvíjať čitateľskú gramotnosť žiakov na online hodinách, ale aj prostredníctvom úloh, ktoré im zadávajú elektronicky. Po návrate do škôl sme sa snažili v rámci vyučovacích hodín venovať čo najviac práci s textom, sledovali a rozvíjali sme čitateľské zručnosti žiakov.

Na základe analýzy a vyhodnotenia činnosti pedagogického klubu čitateľskej gramotnosti odporúčame aj naďalej rozvíjať čitateľskú gramotnosť žiakov, a to nasledovným spôsobom:

- striedať rôzne metódy a formy učenia, čo vedie k lepšej efektívnosti žiakov pri práci s textom, grafmi, tabuľkami a pod. (žiaci si na jednej strane precvičia rôzne postupy a formy práce, na druhej strane tým, že sa u nich striedajú činnosti, tak pre nich učenie nie je monotónne a viac ich to motivuje k činnosti);
- využívať princípy: komplexnosti, komunikačno-kognitívneho prístupu, orientácie na žiaka, aktuálnosti vedných poznatkov, rozvíjania jazykovo-komunikačnej a literárnej kultúry žiaka; vhodné používanie uvedených princípov vedie k rozvoju čitateľskej gramotnosti naprieč všetkými vyučovateľskými predmetmi, nielen spoločenskovednými (žiak dokáže pochopiť i zákonitosti, ktoré sú mu predkladané na prírodovedných predmetoch a, samozrejme, i v jeho každodennom živote);
- pracovať s rôznymi druhmi textu (literárne, informačné, súvislé, nesúvislé) určenými na súkromné účely, na verejné účely, na pracovné účely a na vzdelávanie;
- zameriavať sa pri práci s textom na 3 základné procesy: nájdenie a získanie informácie, utváranie širšieho porozumenia a interpretácia, uvažovanie a hodnotenie obsahu/formy textu;
- postupovať pri práci s textom podľa novej metodiky (3 fázy tzv. etapového čítania: aktivity pred čítaním, počas čítania a po prečítaní textu);
- využívať na vyučovacích hodinách rôzne druhy čítania (tiché, hlasné, s dôrazom na rolu, informačné/recepčné, kritické a tvorivé čítanie);
- využívať metódu INSERT (pri čítaní sa využíva systém značiek, pomocou ktorých sa žiak sústreďuje na informácie v texte; značky udržiavajú žiakovu pozornosť a pomáhajú mu pri vnímaní jednotlivých informácií – učia sa tak premýšľať nad textom);
- využívať rôzne metódy rozvíjajúce čítanie s porozumením: reprodukcia textu žiakom, hodnotenie informácií, vytvorenie súhrnu textu žiakom, testy, metóda hlasného uvažovania;
- všimnúť si problémy súvisiace s čítaním a písaním, riešiť ich v spolupráci učiteľov a rodičov s odborníkmi;
- v prípade stanovenia diagnózy poruchy čítania alebo písania je potrebné vypracovať individuálny výchovno-vzdelávací program pre žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

14. Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Martina Demeterová
15. Dátum	24.06.2021
16. Podpis	
17. Schválil (meno, priezvisko)	Mgr. Jaroslav Horváth
18. Dátum	25.06.2021
19. Podpis	

Príloha:

Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu

Príloha správy o činnosti pedagogického klubu

Prioritná os:

Vzdelávanie

Špecifický cieľ:	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
Prijímateľ:	Gymnázium Augusta Horislava Škultétyho, Školská 21, Veľký Krtíš, 990 01
Názov projektu:	Gramotnejšie gymnázium
Kód ITMS projektu:	NFP312011V632
Názov pedagogického klubu:	Klub učiteľov zameraných na rozvoj čitateľskej gramotnosti

PREZENČNÁ LISTINA

Miesto konania stretnutia: Gymnázium Augusta Horislava Škultétyho, Veľký Krtíš,

Dátum konania stretnutia: 08.10.2020

Trvanie stretnutia: od 13,40hod do 15,40hod

Zoznam účastníkov/členov pedagogického klubu:

č.	Meno a priezvisko	Podpis	Inštitúcia
1	Miroslava Babicová		Gymnázium AHŠ Veľký Krtíš
2	Martina Demeterová		Gymnázium AHŠ Veľký Krtíš
3	Miroslava Hrubčová		Gymnázium AHŠ Veľký Krtíš
4	Veronika Kollárová		Gymnázium AHŠ Veľký Krtíš
5	Dagmar Pastorková		Gymnázium AHŠ Veľký Krtíš

Meno prizvaných odborníkov/iných účastníkov, ktorí nie sú členmi pedagogického klubu a podpis/y:

č.	Meno a priezvisko	Podpis	Inštitúcia

